

TEVENS PER EMAIL VERZONDEN

Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit
T.a.v. mw. C.J. Schouten
Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Land- en Tuinbouworganisatie Nederland
Adres : Bezuidenhoutseweg 105
2594 AC Den Haag
Telefoon : +31(0)70-3382700
E-mail : secretariaat@lto.nl

Datum : 3 augustus 2018
Ons kenmerk: GK/Smi/20180803
Onderwerp : Crisismaatregelen Droogte
Informatie : Gerbrand van 't Klooster106 10 42 39 51lgvtklooster@lto.nl

Geachte mevrouw Schouten,

De uitzonderlijke weersomstandigheden van dit jaar geven LTO Nederland aanleiding u dringend te verzoeken tot het op korte termijn treffen van een pakket crisismaatregelen. In deze brief leest u onze toelichting en doen wij een aantal voorstellen.

2018 uitzonderlijk jaar

Het jaar 2018 kenmerkt zich tot dusverre door periodes van grote uitersten in weersomstandigheden. Nog halverwege maart was er een periode van vrieskou waardoor de grondtemperatuur lang te laag bleef om met de voorjaarswerkzaamheden te kunnen starten. Toch hebben de meeste agrarische ondernemers het voorjaarswerk met veel inzet en vaak lange werkdagen nog enigszins tijdig kunnen afronden. In mei evenwel vielen regionaal zware buien. In delen van West-Brabant en Zeeland en in de Veenkoloniën moesten tal van pas kort tevoren ingezaaide percelen en gepote aardappelen opnieuw worden ingezaaid en gepoot. Uiteraard hoopten ondernemers op een goed groeiseizoen daarna. In plaats daarvan is er echter vanaf juni een periode van ongekende droogte met in de afgelopen weken zeer hoge temperaturen. Het is u bekend dat het neerslagtekort intussen dat van het iconische droogtejaar 1976 is voorbijgegaan. Natuurlijk proberen ondernemers zo goed mogelijk om te gaan met extreme weersomstandigheden. Daarom is veel tijd en geld geïnvesteerd in beregening en koeling. Ook wordt reeds door extra aankopen van voer van elders gepoogd, ondanks de hoge extra kosten, toch de voerpositie voor komende winter te verbeteren.

Situatie neemt snel in ernst toe

Op dinsdag 31 juli 2018 heeft LTO Nederland in een extra vergadering met bestuurders van sectoren en regio's de uitzonderlijke situatie van dit moment besproken. Uit de uitwisseling van de feiten en omstandigheden die volgde kan worden vastgesteld dat de gevolgen van de droogte voor de stand van gewassen en de veevoerpositie van bedrijven intussen ernstige vormen aannemen. Zonder uitputtend te zijn volgt een korte opsomming:

- Melkveehouders verwachten 40 tot 60 % minder gras en mais te oogsten. Dat moet door extra voeraankopen worden aangevuld.
- In alle akkerbouwgebieden zullen er lagere opbrengsten zijn. Met name in de Veenkoloniën, oostelijke zandgebieden, West-Brabant en delen van Zeeland zal de opbrengst van aardappelen tot 50 % lager uitkomen.
- Veel ondernemers met contractuele verplichtingen ten aanzien van de levering van producten kunnen daaraan door onverwacht lagere opbrengsten niet voldoen. Hoewel sprake is van overmacht is denkbaar dat juridische en toenemende financiële problemen optreden. Anderzijds zullen afnemers te maken krijgen met waarschijnlijk onvoldoende aanvoer met dreigende onderbezettingsverliezen.
- In de boomteelt doen zich problemen voor met de watervoorziening. Eigen voorraden raken op en aanvoer is dikwijls niet mogelijk. Voor met name de nieuwe aanplant en containerteelt is voldoende waterbeschikbaarheid essentieel.
- In de fruitteelt kampen bedrijven met zonnebrand waardoor ernstige kwaliteitsproblemen dreigen.

Crisismaatregelen noodzakelijk

Vorenstaande opsomming is uiteraard niet compleet. Ook voor de komende weken worden nog geen grote weersveranderingen verwacht en zullen de gevolgen voor de bedrijven in ernst toenemen. Te meer daar mogelijkheden voor beregening mogelijk zullen afnemen als gevolg van aangescherpte regels. Het behoeft geen nadere uitleg dat zonder beregening de schades voor bedrijven zeer snel oplopen. Een schatting hiervan is nog niet te maken. Zeer waarschijnlijk is dat veel bedrijven in dat geval in ernstige financiële problemen dreigen te komen. Duidelijk moge zijn dat er serieuze problemen zijn en LTO Nederland daarom spreekt van een crisis die vereist dat passende maatregelen genomen worden. LTO Nederland sluit dan ook niet uit dat er de komende tijd toch een beroep gedaan moet worden op een regeling die voorziet in een financiële tegemoetkoming wegens droogteschade die het normaal bedrijfsrisico overstijgt en waarin de brede weersverzekering te kort schiet.

Wateraanvoer en beregenen: geef prioriteit aan vitale landbouwgewassen en -teelten

In delen van met name hoog Nederland is de wateraanvoer vanuit onder andere de Rijn zeer fors gedaald. In Zuid-Nederland daarentegen is volgens onze informatie de wateraanvoer vanuit de Maas nog op peil. De mogelijkheden voor beregening uit het oppervlaktewater lopen gelet op de waterbeschikbaarheid per gebied dan ook uiteen. De waterschappen nemen daarover besluiten. Aan de basis hiervan ligt echter de waterverdeling met toepassing van de verdringingsreeks. Besluiten daarover worden genomen in de Landelijke Coördinatiecommissie Waterverdeling (LCW). Het ministerie van LNV is daarin vertegenwoordigd. Vitale functies zoals de veiligheid van dijken en de drinkwatervoorziening hebben ook wat LTO Nederland betreft absolute prioriteit. Echter, de watervoorziening van vitale landbouwgewassen en teelten behoeft zeker onder de huidige uitzonderlijke omstandigheden evenzeer een hoge prioriteit. Natuurlijk geldt dat agrarische bedrijven alleen moeten beregenen waar dat essentieel is voor het gewas of de teelt. Gelet op de kosten en het tijdsbeslag (vaak 's nachts) is dat voor ondernemers geen punt van overweging.

Echter, met name voor gewassen en bedrijven waarvoor geldt dat beregenen het verschil is tussen (nagenoeg) geen opbrengst en wél een opbrengst dringt LTO Nederland er bij u op aan om deze prioriteit in de LCW te onderstrepen. Indien de verdringingsreeks hieraan

in de weg staat behoeft deze een nadere overweging. Wij zullen in dat geval daarop bij de evaluatie van deze droogtecrisis zeker aandringen.

Geen stop op beregenen uit grondwater

In verschillende waterschappen wordt discussie gevoerd over het verbieden van beregening uit grondwaterputten. Veelal wordt hierbij water uit diepe watervoerende pakketten opgepompt. De invloed van deze onttrekkingen op het ondiepe grondwater zijn doorgaans beperkt. Desalniettemin worden verboden overwogen met name in zones rondom natuurgebieden zonder dat hieraan naar de waarneming van LTO Nederland een behoorlijke feitelijke onderbouwing ten grondslag ligt.

LTO Nederland dringt er bij u op aan om de betrokken overheden te wijzen op hun verantwoordelijkheid in dezen en daarbij het belang van beregening voor de landbouw een hoge prioriteit te geven.

Verlichten voertekorten door inzet vanggewassen als voedergewas: vrijstelling 8 weken bepaling

In de Uitvoeringsregeling rechtstreekse betalingen GLB (nr. WJZ/14194346) is vastgelegd dat vanggewassen worden aangemerkt als Ecologisch Aandachtsgebied in het kader van de 5 % Vergroeningsverplichting op bouwland. Als belangrijke voorwaarde is gesteld dat vanggewassen na de oogst van het hoofdgewas en de inzaai minimaal acht weken op het land moeten staan. Tijdens deze periode mogen geen activiteiten worden verricht die het gewas en de doelstelling ervan (stikstof opvangen, biodiversiteit) kunnen beschadigen. Begrazen, maaien/klepelen zijn niet toegestaan. Als vanggewas mogen onder andere grassoorten en Japanse haver worden geteeld welke ook geschikt zijn als voedergewas. Hieraan bestaat bij veehouders dringend behoefte wegens een dreigend tekort aan ruwvoer. Dat betreft overigens niet alleen melkveehouders, maar ook houders van rundvleesvee, schapen en geiten en zowel gangbare als biologische bedrijven.

De 8 weken bepaling verhindert in de praktijk deze toepassing van (gras)vanggewas als voedergewas. LTO Nederland verzoekt derhalve deze bepaling te doen vervallen. Wij begrijpen uit de brief die namens het kabinet naar de Kamer is verstuurd over de droogtesituatie (kenmerk IENW/BSK-2018/168129) dat u deze wens ondersteunt.

Verlenging uitrijdperiode gebruik dierlijke mest op gras- en bouwland

De extreme weersomstandigheden van dit jaar, nat en koud voorjaar en nu aanhoudende droogte hebben verhindert dat dierlijke mest tijdig kon worden afgezet en toegepast. LTO Nederland verzoekt de uitrijdperiode voor het gebruik van dierlijke mest op gras- en bouwland te verlengen met twee weken tot 15 september (waaraan gekoppeld het verschuiven van de inzaaidatum voor groenbemesters met twee weken). In de brief van 26 juli 2018 (kenmerk MH/MvdS) licht LTO Nederland dit nader toe. Onderstreept wordt dat deze maatregel vooruitloopt op de regeling in het 6e Actieprogramma Nitraatrichtlijn waarin is opgenomen dat per 2019 de uitrijdperiode van drijfmest op bouwland wordt verschoven van de periode 1 februari – 1 september naar 15 februari – 15 september.

Om een zachtere overgang te bewerkstelligen zou dus reeds in het najaar van 2018 de genoemde 15 september gehanteerd kunnen worden. Hiermee wordt ook voorkomen dat ondernemers in logistieke problemen komen. Met instemming heeft LTO Nederland dan ook kennisgenomen van uw voornemen hiertoe.

Vereenvoudiging scheurverbod

Meerdere graslandpercelen zullen moeten worden gescheurd om opnieuw te worden ingezaaid. Hiervoor gelden verschillende regelingen onderscheidenlijk voor derogatiebedrijven en niet-derogatiebedrijven. De eerstgenoemde bedrijven moeten het betreffende perceel op perceelsgedeelte hiervoor aanmelden bij RVO. Andere bedrijven zijn verplicht om een rapport te laten opstellen door een geregistreerd schade-expert. Het

scheuren van grasland en opnieuw inzaaien brengt op zich reeds zodanige kosten met zich mee dat ondernemers dit alleen uitvoeren als dat echt noodzakelijk is.

LTO Nederland vindt deze bepaling dan ook overbodig en onnodig kostenverhogend. Het aanmelden van desbetreffende percelen zou voldoende moeten zijn.

Zaaien vanggewas na mais

Momenteel worden sommige percelen maisland reeds door veehouders geoogst. Dit omdat het gewas verdroogd. Veehouders zijn verplicht om binnen drie dagen na de maisoogst een vanggewas in te zaaien. Door de droogte zal het zaaizaad niet kiemen en heeft de inzaai dus geen zin. Beter kan worden gewacht tot de grond meer vochtig is.

LTO Nederland vindt dat op de verplichting om binnen drie dagen na de oogst een vanggewas te zaaien behoeft te worden opgeschort tot het moment dat de grond vochtig genoeg is voor een succesvolle inzaai.

Fiscale maatregelen

Ondernemen in de land- en tuinbouw kenmerkt zich door jaarlijks wisselende opbrengsten en prijzen. De bedrijfsresultaten lopen per jaar dus sterk uiteen. Ondernemers voorzien daarin waar mogelijk door het treffen van financiële voorzieningen. De weerssituatie van dit jaar zal voor veel bedrijven zeer grote financiële gevolgen hebben waar in onvoldoende mate een voorziening voor zal zijn getroffen zodat in de komende maanden liquiditeitsproblemen dreigen. 2017 daarentegen was voor talloze bedrijven juist een gunstig jaar. Dat betekent dat er thans flinke fiscale verplichtingen zijn waartegenover staat dat deze in 2019 met het fiscale jaar 2018 kunnen worden gecompenseerd. De liquiditeitsproblemen van dit jaar kunnen voor deze bedrijven worden verlicht door uitstel – zonder oplegging van heffings- of belastingrente - te verlenen van betaling van de inkomsten/winstbelasting 2017.

LTO Nederland zal hierover in contact treden met het ministerie van Financiën. Wij vragen u om bij uw ambtsgenoot van Financiën ook deze voorziening te bepleiten.

Afschaffing assurantiebelasting brede weersverzekering

Ondernemers kunnen bij uitzonderlijke weersomstandigheden een beroep doen op de brede weersverzekering. LTO Nederland stelt vast dat de deelname aan deze verzekering achter blijft. De oorzaken van de beperkte deelname zijn welbekend: relatief hoge kosten voor deelnemers ten opzichte van het verzekerd bedrag ondanks de subsidie van maximaal 65 % op de premie. Er gelden daarnaast zware voorwaarden (zoals 30% eigen risico) waardoor een beroep op de verzekering nogal eens niet slaagt. De verzekering komt meer binnen bereik als het Rijk ervan af ziet 21 % assurantiebelasting over de premie te heffen. Dit is te meer redelijk als de financiering van de brede weersverzekering in zijn geheel in ogenschouw wordt genomen. Vanaf 2014 was jaarlijks € 9 mln/jr beschikbaar waarvan € 2 mln/jr werd gedekt door EU POP3 middelen en € 7 mln/jr door cofinanciering door LNV. Dit budget wordt vanaf 2019 verhoogd met € 10 mln/jr door overheveling uit het budget GLB-inkomsondersteuning pijler 1 naar het budget voor POP3. De facto is dat voor de sector dus een sigaar uit eigen doos. Hierin betreffende dat over de premie 21 % assurantiebelasting wordt geheven leidt de € 10 mln extra budget tot extra inkomsten voor het Rijk en derhalve per saldo tot een lagere bijdrage aan de verzekering. Tenslotte geldt als argument dat in de EU alleen Nederland de weerverzekering belast.

LTO Nederland onderstreept derhalve opnieuw dat afschaffing van de assurantiebelasting op de brede weersverzekering noodzakelijk is om de deelnamebereidheid te vergroten en gerechtvaardigd is gelet op de overheveling van GLB-budget.

De Europese Commissie biedt lidstaten mogelijkheden om het %-eigen risico te verlagen van 30% naar 20%. LTO Nederland wil dat Nederland serieus naar deze optie kijkt. Een

aantrekkelijker verzekering zou leiden tot meer deelname en dus meer inleg van premiegeld.

Vervroeging volledige betaling Betalingsrechten

Lidstaten hebben de mogelijkheid tot vervroegde betalingen van GLB-betalingsrechten (pijler 1) en betalingen voor agrarisch natuurbeheer (pijler 2), namelijk vanaf 16 oktober in plaats vanaf 1 december. LTO Nederland is daarvan voorstander omdat dit liquiditeitsproblemen enkele maanden verlicht, echter alleen als de voorschotbetaling (70% in pijler 1 en 85% in pijler 2) er niet toe leidt dat het volledig bedrag zodanig later tot betaling komt dat de boer er netto niets mee opschiet.

LTO Nederland verzoekt u daarom een GLB-voorschotbetaling te doen waarbij de volledige betaling niet wordt verlaet.

Controle ANLB met verstand

Door de langdurige droogte komt het voor dat in percelen die zijn aangemeld in het kader van regelingen agrarisch natuur- en landschapsbeheer niet wordt voldaan aan de eisen ten aanzien van het minimaal aantal indicatorsoorten. De controles op deze soorten door NVWA gaan volgens informatie van RVO echter gewoon door. Welke consequenties worden getrokken als blijkt dat niet het minimaal aantal indicatorsoorten is gevonden, is nog niet duidelijk. Wel is er een systeem van melding door collectieven. LTO Nederland en Boerennatuur.nl zien niet in welk doel gediend is met controle als op voorhand duidelijk is dat sprake is van overmacht en derhalve niet aan de voorwaarden kan worden voldaan.

LTO Nederland en Boerennatuur.nl dringen eropaan vooralsnog controle op minimaal aantal indicatorsoorten achterwege te laten op percelen waarvan op voorhand aannemelijk is dat door droogte hier niet aan kan worden voldaan.

Tenslotte

De extreme weersomstandigheden en in het bijzonder de langdurige droogteperiode tot dusverre trekken een zware wissel op de weerstand van agrarische ondernemers en hun gezinnen. Niet alleen in financieel opzicht maar ook en vooral fysiek en mentaal. Veel ondernemers maken lange dagen om de installaties voor beregening, koeling, drinkwatervoorziening enzovoorts draaiende te houden. Tegelijk zijn er de zorgen over de gewassen, teelten, afzet en de voer- en beweidingssituatie nu en in de komende winterperiode. Veel ondernemers ervaren gelukkig dat vanuit hun omgeving burgers betrokkenheid tonen en zijn hen daarvoor erkentelijk. Wij stellen het daarom zeer op prijs wanneer u ook een bezoek zou kunnen brengen aan de sector. Om ondernemers een hart onder de riem te steken.

Met vriendelijke groet,
LTO Nederland.

Hoogachtend,

Marc Calon
LTO Nederland